

Głos Pogranicza i Kanałów

Redakcja i ekspedycja: Opole ulica Augustyna (Augustinstr.) 5 — Telefon Oppeln 2266 — Adres: „Nowiny“, Oppeln O.-S. Postschliessfach 165 — Druk i nakład: „Nowiny“ Tow. z o. p. — Konto czeku pocztowego we Wrocławiu: Breslau 69595 — Adres agentury w Złotowie: Flatau, Grenzmark, Rathausplatz 2
Manuskryptów nie zwracamy.

Wychodzi 6 razy w tygodniu pod nacz. redakcją J. Łangowskiego

Przedpłata na pocztie i u agentów (z odnośzeniem do domu) 1.70 mk. miesięcznie. — Cena pojedynczego numeru 10 kop. — Zamówienia uskutecznią się u listowni najpóźniej do 25-go każdego miesiąca. Na pocztie, w ekspedycji (listownie) i w agenturze można zamawiać każdego czasu — (Verlagsort Oppeln O.-S.)

„Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus“!

Numer 289

Złotów, wtorek 20 grudnia 1938 r.

Rocznik 6

Związek Polaków we Francji

Zjednoczenie wychodźstwa polskiego we Francji — Związek Polaków naczelną organizacją

Pierwszą organizacją naczelną wśród Polaków zagranicą, powstałą pod prostą nazwą „Związek Polaków“, był założony u nas w r. 1923 Związek Polaków w Niemczech. Śladem Polactwa w Niemczech poszły społeczeństwa polskie w innych krajach. Dziś za granicami Rzeczypospolitej istnieje już szereg naczelnych organizacji, które przybrały nazwę Związku Polaków. Ostatnio taki Związek został założony we Francji, o czym informuje poniższy artykuł.
Redakcja.

W dn. 11 grudnia r. b. na zjeździe w Douai nastąpiło zjednoczenie organizacyjne półmilionowego wychodźstwa polskiego we Francji. 200 delegatów polskich towarzystw i zrzeszeń, przybyłych z osiedli osadniczych spod Pirenejów, ośrodków przemysłowych północnej i środkowej Francji, z okręgu paryskiego, Alzacji i Normandii, w starożytnym ratuszu gotyckim m. Douai jednomyślną uchwałą postanowiła utworzyć „Związek Polaków we Francji“, jako naczelną reprezentację wychodźstwa polskiego we Francji.

Zjazd konstytucyjny nowego Związku Polaków poprzedziło uroczyste nabożeństwo w kościele św. Piotra.

Uroczystej inauguracji obrad zjazdowych dokonał zasłużony działacz narodowy Stefan Rejer, który na wstępie swego przemówienia zobrazował dotychczasowe wysiłki i prace przygotowawcze, które umożliwiły powołanie naczelną organizację wychodźstwa we Francji.

„Pamiętajcie — mówił p. Rejer — że dzięki zespolonej woli całego Narodu Polskiego odnieśliśmy przed miesiącem wielkie zwycięstwo: prastare ziemie polskie, położone za Olzą, wróciły do Polski. Tak samo i my wspólnym wysiłkiem zbudujemy wielkie dzieło, które będzie godnie reprezentować wychodźstwo wobec Francji i Polski, które będzie podnosić dumę narodową wśród emigracji, które utrzyma Polskość wśród wychodźstwa i które wzbudzi szacunek do nas wśród obcych. Tym wielkim dziełem ma stać się Związek Polaków we Francji, który oprze swą działalność na komitetach w koloniach, na okręgach i związkach. Całe nasze życie zrzeszeniowe opiera się na dobrze zorganizowanej kolonii, od tego zależy praca w okręgach i związkach. Dlatego postanowiliśmy zwrócić baczną uwagę na osiedla polskie, będziemy z nimi współpracować, będziemy im pomagać. Wszystkie nasze poczynania miały i będą mieć na celu: dobro wychodźstwa i dobro Polski. Dewizą naszej pracy będzie: każde dziecko polskie na kursie języka polskiego, a każdy wychodźca polski w organizacji polskiej — tak nam dopomóż Bóg“.

Znaczny spadek obrotów w handlu zagranicznym Rzeszy Niemieckiej w listopadzie br.

BERLIN. Handel zagraniczny Rzeszy Niemieckiej i b. Austrii w listopadzie r. b. wykazał znaczny spadek obrotów w porównaniu z październikiem r. b. Import spadł mianowicie o 4,2 do 522,1 miln. RM, eksport zaś o 37 do 453,1 miln. RM. W związku z bardzo powa-

żnym spadkiem eksportu ujemne saldo wykazało wydatny wzrost w porównaniu z październikiem i wyniosło 69 miln. RM.

Jeżeli chodzi o obszar dawnej Rzeszy, ujemne saldo było znacznie mniejsze.

Polsko-litewska umowa handlowa

KOWNO. Zostały tu zakończone rokowania w sprawie umowy handlowej polsko-litewskiej. Umowa będzie zawarta na rok bez celaringu na sumę 12 miln. litów. Polska będzie eksportowała do Litwy żelazo, cement, jedwab,

manufakturę, cynk i maszyny rolnicze. Litwa będzie eksportowała do Polski celulozę, ryby, nasiona oraz skóry. Podpisanie umowy nastąpi w bieżącym tygodniu.

Dla obrony narodowej Francja utworzy specjalny instytut badań naukowych

PARYŻ. W najbliższym czasie utworzony zostanie we Francji „Instytut Badań Naukowych dla Obrony Narodowej“. Przewodniczącym instytutu będzie szef sztabu generalnego gen. Gamelin. Członkami zaś jego będą: szef

sztabu armii Colson, szef sztabu admiralicji wiceadmirał Darlan, szef sztabu wojsk lotniczych gen. Vuillemin, generalny sekretarz Ministerstwa Wojny Jaconet oraz generalny sekretarz Najwyższej Rady Obrony Kraju gen. Jamet.

Troska o młodzież szkolną w Polsce

w czasie ostrych mrozów i wielkich opadów śnieżnych

WARSZAWA. Z powodu panujących mrozów Ministerstwo W. R. i O. P. przypomina, że dyrekcje i kierownictwa szkół są upoważnione do zamykania szkół lub zwalniania dzieci szkolnych od zajęć w przypadkach: 1) mrozów poniżej 15 st. Celsjusza, 2) wielkich opadów śnieżnych lub silnych wiatrów nawet przy mrozach mniej-

szych niż 15 st. Przy decyzji zamknięcia szkoły należy również wziąć pod uwagę odległość szkoły, środki komunikacyjne i stopień zaopatrzenia dzieci w ciepłą odzież i obuwie. W razie zamknięcia szkoły nie należy przerywać dożywiania dzieci, które się zgłoszą do szkoły.

Po przemówieniu tym składano życzenia pomyślnego rozwoju nowopowstałej organizacji. Wśród powszechnego entuzjazmu zebranych odczytano akt erekcyjny Związku Polaków we Francji oraz powzięto uchwałę, mianującą prezesa Rejera dożywotnim prezesem honorowym Związku Polaków.

Prezesem Związku Polaków we Francji wybrany został Józef Szymanowski, wiceprezesami zostali: pp. Stulik, Fr. Ratajczak, B. Czachrowski i inż. Begamey, sekretarzem p. Kalinowski i skarbnikiem p. Hendrysiak.

Po odczytaniu nadeszłych depesz gratulacyjnych zjazd wystosował depesze hołdownicze do P. Prezydenta Rzplitej, Prezydenta Republiki Francuskiej, Marszałka Śmigłego-Rydza, ministra Becka, ks. Prymasa Hłonda, amba-

sadora Łukasiewicza i prezesa Zw. Polaków z Zagr. woj. Raczkiewicza.

Obrady zjazdu konstytucyjnego Związku Polaków poprzedziły walne zebrania Rady Porozumiewawczej Związków Polskich i Związku Komitetów Towarzystw we Francji, na których powzięto uchwały o rozwiązaniu tych dwu organizacji i przekazaniu majątku organizacyjnego Związkowi Polaków we Francji.

W dn. 13 bm. odbył się pod przewodnictwem prezesa Szymanowskiego pierwszy zjazd Rady Związku Polaków we Francji, na którym omówiono wytyczne pracy Związku oraz dokonano wyborów członków komisji kulturalno-oświatowej, wychowania fizycznego i obywatelskiego, ekonomiczno-społecznej, współpracy lokalnej i propagandowej.

W KILKU WIERSZACH...

Ameryka ostatecznie odmówiła dostarczenia helu dla Zeppelinów

BERLIN. Stany Zjednoczone odmówiły ostatecznie dostarczenia Niemcom helu do napełniania Zeppelinów. Niemcy zażądały skutkiem tego zwrotu 200 stalowych zbiorników, które miały być napełnione tym gazem w Ameryce.

Samochód w sypialni

WIEDŃ. W Wiedniu wjechał w nocy na sobotę samochód osobowy na dom parterowy i przebiwszy zupełnie ścianę, zdemolował sypialnię, przy czym śpiąca para małżeńska cudem uniknęła śmierci. Pasażerowie samochodu odnieśli ciężkie rany.

Zповідź wizyty Kioseiwanova w Ankarze

SOFIA. Premier Kioseiwanow zamierza w końcu grudnia lub w pierwszych dniach przyszłego roku odwiedzić Ankarę. Wizyta ta będzie miała charakter kurtuazyjny, gdyż premier turecki Dżelal Bajar, powracając w tym roku z Belgradu, zatrzymał się w Sofii.

Egipt przypomina swe prawa do Kanału Sueskiego

KAIR. Ambasador Egiptu w Londynie zwrócił uwagę Foreign Office, że niepodległy Egipt posiada niezaprzeczalne prawa do Kanału Sueskiego i że skutkiem tego pragnie brać udział we wszystkich rozmowach czy też układach, dotyczących statusu kanału.

Nowy min. Spraw Zagr. Finlandii
wydawca gazet Elias Erko.

(Presse-Hoffmann, m. Zander)

Stanowisko Węgier wobec osi Rzym—Berlin

Naprężenie, spowodowane rozwiązaniem problemu czecho-słowackiego, trwa ciągle i to w formie dość silnej, choć mniej już jawnej, niż przed paroma tygodniami. Przy tym na zachodzie Europy rozgrywka obleka się wciąż w nowe formy, coraz to zmieniając swój teren.

Nastroje wahają się od wielkiej życzliwości do otwartej niechęci. Obecnie wizyta min. Ribbentropa polepszyła stosunki na linii Paryż—Berlin, gdy okrzyki „Tunis! Tunis!” wprowadziły silne rozdrażnienie na linii Paryż—Rzym. Jednocześnie wejście w życie układu anglo-włoskiego stało się podstawą porozumienia linii Londyn—Rzym. Dalszym etapem tego porozumienia ma być wizyta w Rzymie premiera i ministra Spraw Zagranicznych Wielkiej Brytanii. Natomiast linia Londyn—Berlin uległa nowemu oziębieniu, które znalazło swój wyraz w mowie Chamberlaina i niemieckich reakcjach na tę mowę.

Sytuacja taka nie mogła się przyczynić na południowym wschodzie Europy do wydatnego uspokojenia, jakiego oczekiwano po układzie monachijskim, a zwłaszcza po rozjemstwie wiedeńskim. Przyczyn tego stanu rzeczy należy szukać w wycofaniu się w ostatniej chwili z całkowitego rozwiązania problemu czecho-słowackiego. Brak rozstrzygnięcia sprawy Rusi Podkarpackiej pozostawił w środku całego tego rejonu ferment szkodliwy dla pokojowego rozwoju stosunków. Najlepiej można obserwować wciąż istniejący niepokój na przykładzie Węgier.

Mimo uzyskania dość znacznych sukcesów terytorialnych, państwo to, nie znajdując naturalnego oparcia w przyrodzonej granicy z Polską, dąży z konieczności jak najszybciej do umocnienia swej pozycji. Temu celowi ma służyć seria kontaktów osobistych, które nastąpią w najbliższym czasie. Nie należy się jednak po nich spodziewać zasadniczych posunięć. Projektowana wizyta w Berlinie hr. Csaky, a prawdopodobnie także premiera Imredy, jest dalszym wyrazem tendencji, która ujawniła się w zmianie na stanowisku węgierskiego ministra Spraw Zagranicznych. Hr. Csaky będzie usiłował zatrzeć różnice zdań, jakie powstały między Berlinem a Budapesztem w związku z rozjemstwem wiedeńskim. W obecnej sytuacji nie będzie to zapewne trudne. Do rozmowy tej węgierscy mężowie stanu nie są jednak najlepiej przygotowani. Opanowanie Czecho-Słowacji przez wpływy niemieckie stawia Węgry wobec konieczności poważnego liczenia się z potężnym sąsiadem.

Z drugiej strony przyjaźń Węgier z Italią nie jest już dzisiaj w stanie wypełnić całkowicie swą rolę. Ostatnie bowiem żądania, wysunięte wobec Francji przez Italię, świadczą o przesunięciu zainteresowań tego kraju w kierunku zachodu.

Nie oznacza to jednak, by Włochy odwróciły się od basenu dunajskiego i Bałkanów. Wybory jugosłowiańskie, zapewniając ciągłość polityki premiera Stojadinovicia, utwierdziły Italię w przekonaniu, że starania jej o pozyskanie sobie tego wschodniego sąsiada nie poszły na marne. Przyjęcie przez włoskiego ministra Spraw Zagranicznych hr. Ciano zaproszenia na polowanie do Węgier świadczy o wciąż żywej uwadze, jaką Rzym poświęca Budapesztowi.

Goście niemieccy w Białowieży

WARSZAWA. W sobotę o godz. 16 minister Rzeszy dr. Frank w towarzystwie wiceministra Sprawiedliwości Chelmońskiego wyjechał do Białowieży. Z ramienia M. S. Z. towarzyszy ministrowi Frankowi zastępca naczelnika wyd. prasowego Potulicki.

Tym samym pociągiem wyjechali do Białowieży członkowie grupy niemieckiej Porozumienia Prawniczego Polsko-Niemieckiego.

BIAŁOWIEŻA. Przy pięknej, słonecznej i mroźnej pogodzie (22 st. poniżej zera) rozpoczął się w Białowieży drugi dzień pobytu ministra Rzeszy Franka i wiceministra Sprawiedliwości Chelmońskiego, członków grupy niemieckiej Porozumienia Prawniczego Polsko-Niemieckiego oraz osób, towarzyszących gościom niemieckim w podróży. Po pobudce o godz. 8 rano goście spożyli śniadanie w pałacu Prezydenta R. P., po czym udali się końmi na zwiedzanie Parku Narodowego, obejmującego przestrzeń około 4640 ha. Park Narodowy w Białowieży jest terenem doświadczalnym, służącym dla celów nauki i turystyki. Niektórzy ręką człowieka, zachowany w pierwotnym stanie, Park Narodowy wywarł wielkie wrażenie na zwiedzających. Olbrzymie drzewa, sięgające 50 metrów wysokości, stojące w zwartej masie, tajemnicze

uroczyska dębów w prastarej puszczy, były przedmiotem szczerego podziwu gości niemieckich. Zwiedzający obejrzeli również dąb króla Jagielly, pod którym — według legend i baśni przekazywanych tu z pokolenia na pokolenie — król Jagiełło miał sprawować sądy królewskie.

Szczegółowych wyjaśnień udzielał kierownik Parku Narodowego dr. Karpiński.

O godz. 11-tej goście niemieccy udali się na teren nadleśnictwa Zwierzyniec, gdzie znajduje się rezerwat żubrów. Następnie zwiedzono rezerwat, gdzie znajduje się 15 tarpanów. Z kolei minister dr. Frank w towarzystwie wiceministra Chelmońskiego i insp. Douprawskiego udał się do nadleśnictwa Gródek, gdzie znajduje się rezerwat losi.

Minister Rzeszy dr. Frank w licznych rozmowach z towarzyszącymi mu osobami dawał niejednokrotnie wyraz swego zachwytu i niekłamane podziwu dla niezwykłego piękna i swoistego czaru Puszczy Białowieskiej, która stanowi jedyny w swoim rodzaju pierwotny rezerwat w Europie.

O godz. 14-tej wiceminister Chelmoński podejmował ministra dr. Franka śniadaniem w pałacu Prezydenta R. P., po czym w godzinach popołudniowych goście odjechali lux-torpedą do Warszawy.

Kwestia arabska tematem rozmów

Chamberlaina z rządem włoskim

LONDYN. Koła polityczne komentują z zainteresowaniem fakt, iż szereg państw arabskich wstrzymał się ze sprecyzowaniem swego stanowiska w sprawie konferencji żydowsko-arabskiej do czasu wizyty premiera Chamberlaina w Rzymie. W czasie tej wizyty mają być omówione pomiędzy premierem angielskim a szefem włoskim niektóre kwestie, dotyczące podziału wpły-

wów i kompetencji obu mocarstw w państwach arabskich. Fakt, iż rządy niektórych krajów arabskich, m. in. rząd Jemenu, wyraźnie odroczyły swą decyzję co do udziału w konferencji okrągłego stołu aż do zakończenia wizyty premiera Chamberlaina w Rzymie, uważany jest za bardzo znamienne dla istnienia poważnych wpływów włoskich na Bliskim Wschodzie.

Gen. Franco nie zgodzi się na jednomiesięczne zawieszenie broni

BURGOS. W tutejszych kołach politycznych przyjęto z wielką rezerwą projekt hiszpańskiej ligi pokojowej w Barcelonie zwrócenia się do Papieża i państw amerykańskich, biorących udział w konferencji w Limie, o wyjednanie miesięcznego zawieszenia broni w okresie Bożego Narodzenia. Stanowisko rządu gen. Franco jest niezmienne: żadnych kompromisów i żadnego zawieszenia broni. Konflikt musi być rozstrzygnięty z bronią w ręku. Jeśli Papież i państwa amerykańskie zwrócą się do rzą-

du w Burgos z propozycją zawieszenia broni, spotkają się z pełną kurtuazji lecz stanowczą odmową.

Chicago buduje kolej podziemną

CHICAGO. Oczekiwana od 30 lat budowa kolei podziemnej w Chicago została w sobotę uroczystie rozpoczęta. Budowa ukończona ma być w styczniu 1940 r. Kosztorys obliczono na 40 milionów dolarów.

2674-milionowy budżet marynarki francuskiej

PARYŻ. Izba Deputowanych uchwaliła na sobotnim posiedzeniu budżet Ministerstwa Marynarki Wojennej w wysokości 2.674 milionów franków, skutkiem czego budżet ten jest wyższy o 480 milionów niż

Także Ameryka Półn. ma swego Ivara Kreugera

Największy skandal finansowy w historii USA

NOWY JORK. Wielki skandal finansowy firmy „McKesson and Robbins”, której właścicielem był słynny aferzysta Filip Musica, zatacza coraz szersze i coraz bardziej sensacyjne kręgi. Staje się dziś jasne, że jest to największa afery w historii Ameryki Północnej a krach, spowodowany nią, jest niewątpliwie największym od czasu upadku Ivara Kreugera. Amerykańscy akcjonariusze firmy McKesson and Robbins stracą co najmniej 27 milionów dolarów. 1.282.983 akcji założycielskich, znajdujących się w rękach 13.500 osób, należy uznać za stracone. 605.954 akcji na okaziciela, skryptów dłużnych i obligacji firmy, wartości 15 milionów dolarów, również nie znajdują pokrycia.

Ostatnio władze prokuratorskie nakazały aresztowanie brata Filipa Musica, występującego pod nazwiskiem George Dietricha. Poza tym władze stwierdziły, że w aferze brał udział jeszcze jeden z braci — Robert, który przy kupnie fabryki w Bridgeport występował jako Robert Dietrich.

Sledztwo w sprawie Filipa Musica komplikuje się niezwykle, gdyż zarówno w sądach, jak i w urzędach prokuratorskich, w których znajdowały się akty, dotyczące jego poprzednich afer oszukańczych, zginęły one bez śladu. Sledztwo odczuwa szczególnie brak aktów, dotyczących jego milionowej afery oszukańczej z r. 1913, kiedy to obecny właściciel firmy McKesson and Robbins, Filip Musica albo Donald Coster, skazany został na karę więzienia, która zresztą została mu darowana na zasadzie amnestii. W r. 1920 aferzysta ten stał znowu przed sądem za oszustwo. Władze śledcze przypuszczają, że wytrawny aferzysta potrafił szantażem zmusić urzędników do usunięcia z archiwów obciążających go dokumentów.

Najbardziej sensacyjnie przedstawia się dochodzenie w zakresie handlu bronią. Ze wstępnych badań wynika, że oszukańcza firma w znacznej części finansowała wojnę o Chaco, aby móc dostarczać obu walczącym stronom broni i amunicji. W czasie trwającej jeszcze wojny hiszpańskiej Musica dostarczał bomb i amunicji w wielkich ilościach rządowi barcelońskiemu.

Przedstawiciel prokuratury oświadczył dziennikarzom, że wiele jeszcze osób zamieszanych jest w tę aferę, szczególnie jeśli chodzi o dostawę broni do Hiszpanii. Dziennikarstwo nowojorskie wyciągając z tego niedomówienia prokuratora, że niebawem ujawnione zostaną dalsze sensacyjne szczegóły tej afery.

w roku ubiegłym. Następnie Izba przystąpiła do obrad nad budżetem Ministerstwa Wojny, które ze względu na spóźnioną porę nie zostały zakończone.

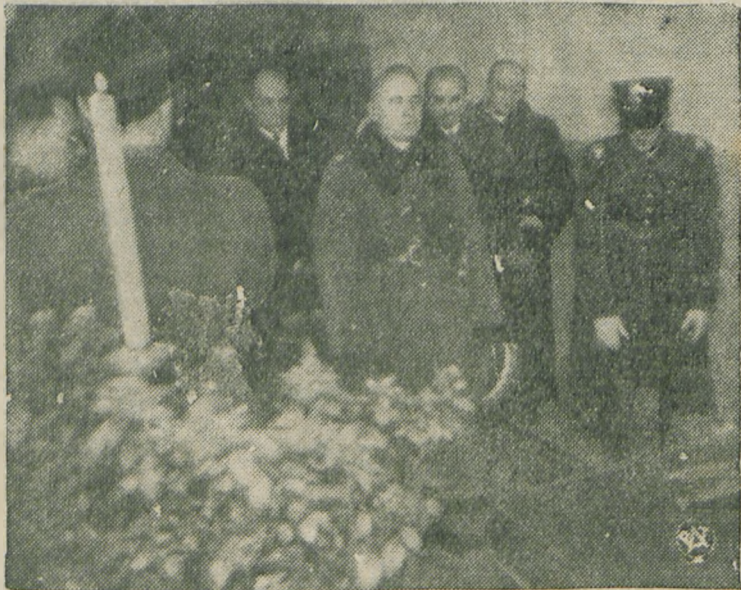
Flota rybacka w pościgu za przemytnikami broni do Chin

SINGAPOR. Od początku działań wojennych na Dalekim Wschodzie sprzęt wojenny dostarczany był dla Chin drogą przez Haifong (Indochiny franc.). Władze japoń-

skie sprzeciwiły się ostatnio temu i w kategorię sposobów zażądały od Francji zaprzestania przepuszczania dalszych transportów broni. Z chwilą, gdy Francja zastosowała się do życzenia Japonii, przemyt broni do Chin rozpoczął się przez Rangoon (Birma) drogą rzeczną. Aby temu przeszkodzić, rząd japoński dał zlecenie wszystkim rybakom japońskim w Singaporze, których jest około 4 tys., by opuścili to miasto i zajęli stanowiska obserwacyjne w okolicach Rangoonu. Na skutek tego polecenia wszyscy rybacy japońscy opuścili Singapor, nie zawiadamiając nawet władz portowych o przeniesieniu całej flotyli motorowych staków, służących do połowów dalekomorskich.

Walka ludzi z wilkami w Rumunii

CZERNIOWCE. W pobliżu Chocimia stado wilków napadło na kilka wozów chłopskich, jadących lasem. W ciągu kilku godzin trwała walka pomiędzy ludźmi a zgłodniałymi wilkami, przy czym mężczyźni walczyli widłami, siekierami i drągami, kobiety zaś rzucały zapalone wiązki słomy celem odstraszania bestyj. Dopiero nadeszła z sąsiedniej wsi pomoc uwolniła osaczonych. Jeden z napadniętych, 18-letni młodzieniec, całkowicie osiwił na skutek przeżytego wstrząsu nerwowego.

W rocznicę śmierci Prezydenta Narutowicza Marszałek Śmigły-Rydz w imieniu Prezydenta prof. Mościckiego i własnym składowi w dniu rocznicy tragicznej śmierci pierwszego Prezydenta R. P. Gabriela Narutowicza wieniec u jego sarkofagu w podziemiach Katedry św. Jana.

Min. dr. Frank u Prezydenta R. P. Moment z audiencji bawiącego w Polsce ministra Sprawiedliwości Rzeszy dr. Franka u Prezydenta R. P. prof. Mościckiego. Przy audiencji obecni byli polski minister Sprawiedliwości Grabowski i ambasador niemiecki v. Moltke.

